

**การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุ บ้านนาฝาย
ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ**

**PROMOTION OF THE QUALITY OF LIFE OF THE PEOPLE AND THE
ELDERLY BAN NA FA TABONM NA FAI MUANG CHAIYAPHUM DISTRICT
CHAIYAPHUM PROVINCE**

ณัฐดนัย แก้วโพนงาม*

Nutdanai Kaewponngam

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุ บ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 2. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ปัญหาอุปสรรคของคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 3. เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิให้ดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย จำนวน 302 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย มีสภาพความเป็นอยู่แบบพอเพียง บางคนพักอาศัยอยู่กับครอบครัว บางคนอาศัยอยู่คนเดียวเพราะลูกหลานไปทำงานต่างจังหวัด ประชาชนบ้านนาฝายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ ทำนา ปลูกผักขาย บางคนเปิดร้านขายของชำ ผู้สูงอายุที่ว่างงานส่วนหนึ่งก็จะทำการจักสานเป็นงานอดิเรกในแต่วัน ปัญหาอุปสรรคของคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ส่วนมากจะมีปัญหาด้านสุขภาพและปัญหาหนี้สิน ปัญหาสุขภาพ ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดัน ปวดข้อปวดขา ปัญหาหนี้สิน ได้แก่ หนี้ ธกส. และหนี้นอกระบบ ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ ได้แก่ ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ สินค้าอุปโภคบริโภคราคาแพง ร้านค้าไม่ได้เข้าร่วมสวัสดิการของรัฐทำให้ขายของยาก แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพในการประกอบอาชีพและการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพเช่น การอบรมการทำขนมขาย การทำเครื่องจักรสาน การเพาะเห็ด การตรวจสุขภาพประจำปี และนอกจากนี้ยังอยากให้ติดกล้องวงจรปิดเพราะบางครั้งวัยรุ่นมั่วสุมเสพยาเสพติดและลักขโมยไก่ของชาวบ้าน

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, การส่งเสริมคุณภาพชีวิต, ประชาชน

*อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ABSTRACT

This research aimed to Promote the life quality of the people and the elderly, Ban Na Fai Tambon Na Fai ,Mueang Chaiyaphum District ,Chaiyaphum Province. The purpose of the research is 1. To study the community context and history of Ban Na Fai community, Tambon Na Fai, Mueang Chaiyaphum District ,Chaiyaphum Province. 2.To study living conditions, problems of the life quality of the people and the elderly, Ban Na Fai, Tambon Na Fai ,Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province. 3. To find ways to promote the better life quality of people and the elderly,Ban Na Fai, Tambon Na Fai, Muang Chaiyaphum District ,Chaiyaphum Province. The sample was used in the research are 302 people and elderly in Ban Na Fai, Tambon Na Fai, Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province. The research found that living conditions of the people and the elderly, sufficient living conditions, some people live with their families,but some live alone because their children go to work in the provinces,most of the people in Ban Na Fai are farmers. Some sell grocery stores. The elderly one who unemployed will do basketwork as a hobby in a day. The barriers to the life quality of the people and the elderly are health problems and debt problems include health problems such as diabetes, heart disease, arthralgia, leg pain, debt problems, debt and bad debt other problem is the sluggish agricultural crops price. Expensive consumer goods also the merchants do not attend state welfare, that mean it makes their sales are difficult.

The guidelines to promote the life quality of the people and the elderly Ban Na Fai ,Tambon Na Fai, Mueang Chaiyaphum District ,Chaiyaphum Province, is promoting of career groups in occupation and career skills development such as candy making training for sale, making wickerwork and making mushroom cultivation, Annual health checking. In addition, they want to have CCTV because sometimes teenagers in the village are addicted to drugs and stealing chicken from the villagers.

Keywords: Elderly, Promotion of the quality of life, People

บทนำ

ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากระบบสาธารณสุขได้รับการพัฒนามากขึ้น การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญส่งผลให้ภาครัฐกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์ "การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ" เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ด้วยการมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) เพื่อกำหนดทิศทางนโยบายยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ ที่ใช้ดำเนินการด้านผู้สูงอายุให้ชัดเจน

วิพรรณ ประจวบเหมาะ¹ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับระบบการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น การให้บริการด้านสุขภาพ การจัดสวัสดิการทางสังคม การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี โดยที่สิ่งเหล่านี้จะต้องมีการได้รับรู้ถึงข้อมูลที่เป็นต่อการวางแผนและดำเนินการบนฐานของการลงทุนและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจกันเป็นอย่างมากทั้งในระดับชาติและในระดับโลก โดยองค์การสหประชาชาติ (UN) ได้นิยามว่าประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสัดส่วนเกินร้อยละ 10 หรืออายุ 65 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) และจะเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มเป็นร้อยละ 20 และอายุ 65 ปีขึ้นไปเพิ่มเป็นร้อยละ 14 ประเทศไทยก็เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงนี้เห็นได้จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 5 ครั้งที่ผ่านมา พบว่าประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยในปี 2537 มีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศและเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.4 ร้อยละ 10.7 ร้อยละ 12.2 ในปี 2545, 2550, 2554 ตามลำดับผลการสำรวจปี 2557 พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมดประเทศ และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น โดยคาดการณ์ว่าในปี 2563 จะมีผู้สูงอายุเพิ่มสูงถึงประมาณร้อยละ 19.13 และในปี 2571 ประเทศไทยจะมีผู้อายุเกิน 60 ปีร้อยละ 23.5 กล่าวโดยรวมคือประเทศไทยจะก้าวจากสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในเวลาเพียง 20 กว่าปีเท่านั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติ²

หมู่บ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ถือว่ามีความสำคัญเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ มีฐานะเป็นตำบล มีประชากรจำนวนมากและอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ การเปลี่ยนแปลงของบ้านนาฝายในทุกด้านจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเช่นเดียวกันหากจะมองเข้าไปในหมู่บ้านนาฝายในปัจจุบันจะเห็นว่ามี การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมเมือง ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น คนหนุ่มสาวบางส่วนต้องอพยพไปขายแรงงานต่างถิ่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาขยะล้น ขาดการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาถนนชำรุด ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาคุณภาพชีวิตที่ย่ำแย่ เนื่องจากการพัฒนาเป็นเมืองอย่างรวดเร็วโดยขาดการวางแผนในการพัฒนาที่ดีพอโดยเฉพาะปัญหาผู้สูงอายุถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญเนื่องจากในชุมชนบ้านนาฝายในปัจจุบันมีผู้สูงอายุจำนวนมากและส่วนใหญ่ขาดรายได้ในการดำรงชีพที่เพียงพอ ผู้สูงอายุบางคนยังคงต้องทำงานหาเงินเลี้ยงชีพ บางคนอาศัยอยู่คนเดียวขาดผู้ดูแลเนื่องจากลูกหลานต้องไปทำงานต่างถิ่น สะท้อนถึงปัญหาทางสังคมในชุมชนที่ต่อไปจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศ นอกจากผู้สูงอายุแล้วประชาชนในบ้านนาฝายส่วนใหญ่โดยทั่วไปยังคงมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ รายได้ยังคงต่ำ สภาพความเป็นอยู่บ้านเรือนยังไม่ถูกสุขลักษณะ ส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหานี้เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

¹ วิพรรณ ประจวบเหมาะ , โครงสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ (พ.ศ. 2545 -2564) จุฬาลงกรณ์ ปีที่ 53 ฉบับที่ 9, 8 มีนาคม 2553.

² สำนักงานสถิติแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร :รายงานข้อมูลผู้สูงอายุประเทศไทย), 2557.

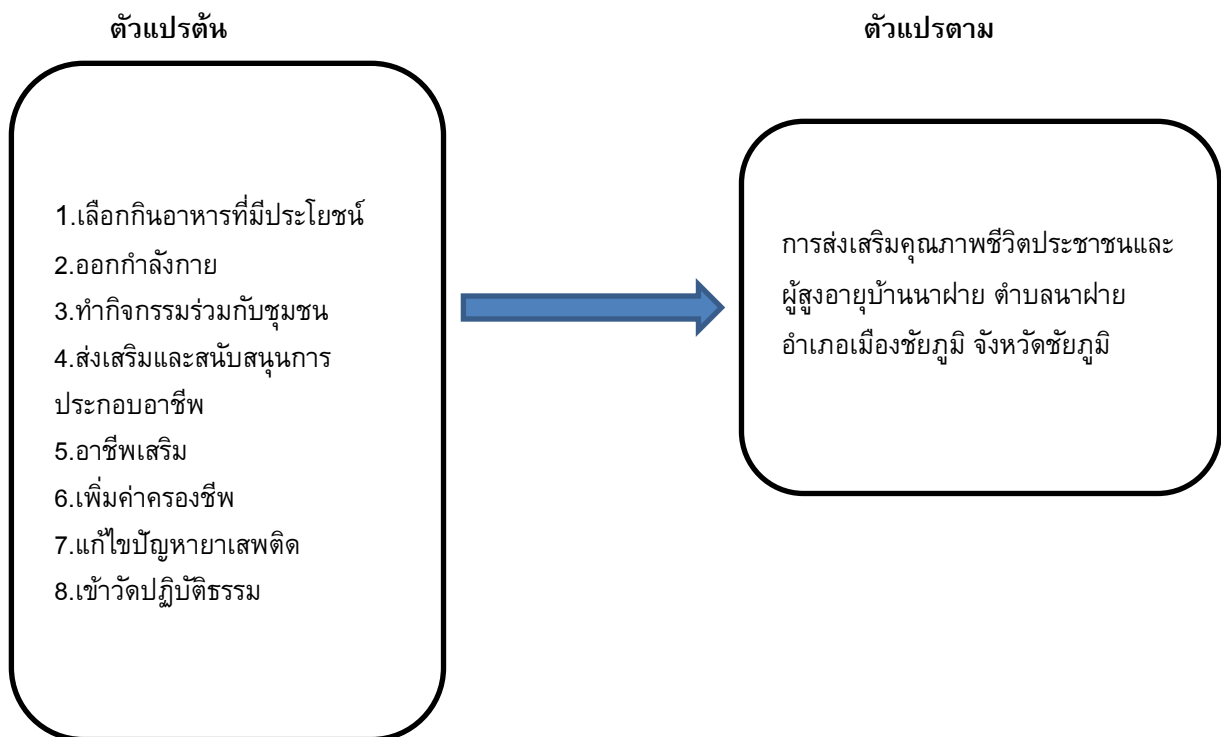
วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562)

ประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิให้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ปัญหาอุปสรรคของคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุ บ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิให้ดีขึ้น

กรอบแนวคิด

ข้อมูลทั่วไปของบ้านนาฝาย หมู่ 3,16

ข้อมูลประชากร หมู่ 3

ชาย	425	คน
หญิง	439	คน
จำนวนครัวเรือน	496	หลังคาเรือน

ข้อมูลประชากร หมู่ 16

ชาย	264	คน
หญิง	305	คน
จำนวนครัวเรือน	199	หลังคาเรือน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับต.ท่าหินโงม		อ.เมืองชัยภูมิ	จ.ชัยภูมิ
ทิศใต้ ติดต่อกับต.รอบเมือง		อ.เมืองชัยภูมิ	จ.ชัยภูมิ
ทิศตะวันออก ติดต่อกับต.นาเสียว		อ.เมืองชัยภูมิ	จ.ชัยภูมิ
ทิศตะวันตก ติดต่อกับต.ห้วยต้อน		อ.เมืองชัยภูมิ	จ.ชัยภูมิ

ข้อมูลด้านการศึกษา

มีโรงเรียน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านนาฝาย

ข้อมูลด้านศาสนา

มีวัด 1 วัด คือ วัดรังสี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

ฮอลล์³ ได้แบ่งการสูงอายุของบุคคลออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสูงอายุตามวัย (Chronological Aging) หมายถึง การสูงอายุตามปีปฏิทิน โดยการนับจากปีที่เกิดเป็นต้นไป และบอกได้ทันทีว่า ใครมีอายุมากน้อยเพียงใด
2. การสูงอายุตามสภาพร่างกาย (Biological Aging) เป็นการพิจารณาการสูงอายุจากสภาพร่างกายและสรีระของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายลดน้อยลง เป็นผลมาจากความเสื่อมโทรมตามกระบวนการสูงอายุเป็นไปตามอายุขัยของแต่ละบุคคล
3. การสูงอายุตามสภาพจิตใจ (Psychological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่การรับรู้ แนวความคิดความจำ การเรียนรู้ เซอร์วิชั่น และลักษณะบุคลิกภาพที่ปรากฏในระยะต่างๆ ของชีวิตแต่ละคน ที่มีอายุเพิ่มขึ้น
4. การสูงอายุตามสภาพสังคม (Sociological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่ สถานภาพของบุคคลในระบบสังคม รวมทั้งความคาดหวังของสังคมต่อบุคคลนั้น ซึ่งเกี่ยวกับอายุการ แสดงออกตามคุณค่าและความต้องการของสังคม

³ แสงเดือน มุสิกธรรมณี, "ความต้องการด้านกิจกรรมของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ", (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ) สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2545.

ผู้สูงอายุ (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 3) หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

องค์การอนามัยโลก ให้ความหมายของผู้สูงอายุว่า หมายถึง ประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

วิธีการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาบริบทชุมชนและประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
2. ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ปัญหาอุปสรรคของคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
3. หาแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิให้ดีขึ้น

ขอบเขตด้านพื้นที่ ชุมชนบ้านนาฝาย หมู่ที่ 3,16 ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตด้านเวลา เดือนตุลาคม 2560 - เดือนกรกฎาคม 2561

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรบ้านนาฝายมีทั้งหมด 1,433 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 302 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนและคุณภาพชีวิต
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

สรุปผลการวิจัย

1. บริบทชุมชนและประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ มีรายละเอียด ดังนี้

วิเคราะห์ศักยภาพภายในและภายนอกชุมชน

1.1 จุดแข็งภายในชุมชน

- 1) มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาก เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีผู้มีความรู้มาก
- 2) มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์
- 3) มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน
- 4) มีการรวมกลุ่มอาชีพต่างๆ
- 5) อยู่ใกล้แหล่งชุมชน การคมนาคมสะดวก ใกล้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
- 6) ผู้นำมีความรู้และมีประสบการณ์มาก

1.2 จุดอ่อนภายในชุมชน

- 1) ประชาชนไม่มีอาชีพเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยว
- 2) การทำงานของกลุ่มอาชีพและกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่มีการประสานงานกันเท่าที่ควร
- 3) เยาวชนไม่สนใจงานพัฒนาต่างๆของหมู่บ้าน
- 4) เยาวชนไม่มีงานทำและจับกลุ่มกัน ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อความปลอดภัย
- 5) ผู้สูงอายุมีจำนวนมาก และยังไม่ได้เบียดชีพครบทุกคน

ศักยภาพภายนอกชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคภายนอกชุมชน

- 1.งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนา
- 2.ขาดการประชาสัมพันธ์ในกลุ่มและกิจกรรมของกลุ่มสู่บุคคลภายนอกอย่างต่อเนื่อง
- 3.น้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ
- 4.แหล่งน้ำการเกษตรอยู่ในทิศทางที่ไม่เหมาะสมในการผันน้ำมาใช้ในการเกษตรได้

โอกาสภายนอกชุมชน

- 1.สามารถที่จะพัฒนาหมู่บ้าน ให้เป็นหมู่บ้านตามเส้นทางการท่องเที่ยว
- 2.สามารถที่จะพัฒนาเป็นหมู่บ้านพัฒนาแบบยั่งยืน
- 3.สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านนาฝาย หมู่ 3,16

เป็นความพยายามของคนในชุมชนบ้านนาฝายที่จะสืบทราบประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนบ้านนาฝาย โดยมีชาวบ้าน บ้านนาฝายได้เล่าขานสืบสานต่อกันมารุ่นต่อรุ่น และเป็นความโชคดีที่มีผู้เฒ่าผู้แก่ท่านหนึ่ง คือพ่อใหญ่สงบ กุลนาฝาย ได้จดบันทึกประวัติหมู่บ้านจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าหลายคนเอาไว้ เมื่อปี พ.ศ. 2549 พ่อจะสรุปใจความอันเป็นสาระสำคัญ กล่าวคือ ย้อนไปในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อปีพ.ศ. 2365 ซึ่งในขณะนั้นตัวเมืองชัยภูมิ ได้อยู่ในการปกครองโดยขุนภักดีชุมพล ซึ่งเดิมเป็นพี่เลี้ยงราชบุตรของเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ตลอดมา

ปีพ.ศ. 2367 ซึ่งอยู่ในช่วงปลายรัชกาลที่ 2 ขุนภักดีชุมพล (แล) ได้เอาใจออกห่างเจ้าอนุวงศ์ โดยนำสาวที่เป็นทองกลับไปถวายให้กับพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นเหตุให้เจ้าอนุวงศ์เป็นเดือดเป็นแค้น จึงยกทัพมาตีเมืองชัยภูมิ ในช่วงปีพ.ศ. 2368 แต่ทัพของเจ้าอนุวงศ์พ่ายแพ้กลับไป ก็พอดีกับการเปลี่ยนแปลงรัชสมัยการปกครองเป็นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ขุนภักดีชุมพลได้รับการแต่งตั้งเป็นพระยาภักดีชุมพล นับแต่นั้นมา

แต่ในที่สุด เจ้าอนุวงศ์ก็ยกทัพกลับมาโจมตีเมืองชัยภูมิ และจับตัวพระยาภักดีชุมพล (แล) ได้ และนำไปประหารชีวิตได้ต้นหว้าใหญ่ ข้างหนองปลาเฒ่า (ชาวบ้านพากันศรัทธาตกเสียใจ จึงพร้อมใจกันสร้างศาลเจ้าพ่อพระยาแลเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2374 ดังที่ปรากฏอยู่ที่หนองปลาเฒ่าในปัจจุบัน) ย้อนกลับมาช่วงเวลาพระยาภักดีชุมพล(แล)ถูกจับและกำลังจะถูกประหารชีวิต ในขณะนั้นก็มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่มาจากบ้านหินตั้งบ้านโปบิต กำลังออกไปเก็บผักหักพิน มาพบเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเกรงกลัวภัยอันตรายจะมาถึงตนและ

ครอบครัว พอตตกตอนกลางคืนทั้งสองหมู่บ้าน จึงได้รวบรวมทรัพย์สินเงินทองของมีค่าและสิ่งของที่จำเป็น รวมทั้งคนสนิทของเจ้าเมืองชัยภูมิร่วมเดินทางหนีมาด้วยกันในการเดินทางคืนนั้นไม่มีการพักผ่อนหลับนอน กันจนมาถึงป่าลึกแห่งหนึ่งเป็นภูเขาราบเนินเตี้ยและคิดว่าไกลพอที่จะหลบซ่อนตัวได้ คืนนั้นก็ป็นคืนเดือนมืดด้วยและโชคดีได้พบถ้ำในบริเวณนั้น จึงหลบเข้าไปพักอาศัย (คือถ้ำเขาภูพระโดยมีรูปแกะสลักเป็นพระเจ้าองค์ตื้อนั่นเอง) ชาวบ้านที่หนีตาย จึงได้สักการะกราบไหว้บูชา วิงวอนขอพึ่งใบบุญบารมี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ ปกป้องรักษา อย่าให้พบกับสิ่งที่ไม่ดี ไม่งามเลยและได้พักอาศัยอยู่ที่นั่นเป็นเวลาประมาณเดือนเศษๆ และคิดว่าเข้าศึกคงจะถอยทัพกลับไปแล้ว จึงให้ชายฉกรรจ์ออกหาข่าว ทราบว่าเข้าศึกถอยทัพกลับไปแล้วบางครอบครัวก็ทยอยกลับภูมิลำเนาเดิม อีกหลายครอบครัวไม่กลับถิ่นเดิมแต่อพยพพักหลักริมห้วยลำปะทาว ผังด้านทิศตะวันตก(หมู่บ้านนาไก่เขาในปัจจุบัน) โดยมีชาวบ้านจากบ้านหินตั้งนำโดยครอบครัวของพ่อใหญ่ สีและชาวบ้าน บ้านโนนปอปิดรวมอยู่ด้วยต่อมาไม่ทราบชัดว่าอีกกี่ปีก็เดือน ชาวบ้านได้เกิดโรคภัย เป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงและมีคนตายจำนวนมาก พ่อใหญ่สีจึงพาชาวบ้านย้ายถิ่นฐาน อพยพข้ามลำปะทาวมา ทางด้านทิศตะวันตก ซึ่งมีสภาพเป็นป่าทึบ และตั้งใจว่าจะตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี้ แต่คนโบราณสมัยก่อน จะยึดเอา แห่งใดแห่งหนึ่งตั้งบ้านตั้งเรือน ต้องมานอนใกล้ต้นไม้ใหญ่คอยสังเกตการณ์ดูใบไม้หล่นลงจากต้น ปรากฏว่า ใบไม้หล่นลงจากต้นหมุนเร็วเกินไปได้ทำนายว่าจนเกิดเรื่องเดือดร้อนในภายหลังพอตตกตอนกลางคืนก็มา สังเกตเงาของต้นไม้ปรากฏว่า บางต้นก็เป็นรูปร่างคล้ายงู คล้ายเสือ สิงโต สุนัข และเป็นรูปสัตว์ชนิดที่เป็น ศัตรูต่อคน ทายว่าอยู่ที่นี้คงไม่ได้แน่ พ่อใหญ่สีจึงพาชาวบ้านโยกย้ายถิ่นฐานเดินทางข้ามห้วยหนองตาอั้ง มาทางฝั่งทิศเหนือของหนองตาอั้ง เมื่อมาถึงที่หมายก็พักผ่อนและนอนใต้ต้นไม้สังเกตการณ์ เหมือนเดิม ปรากฏว่าใบไม้ร่วงจากต้นลงมาแต่ละต้น หมุนลงช้าๆ ดูแล้วเปล็ดเปล็นตา พอตตกตอนกลางคืนก็ สังเกตเงาของต้นไม้และสภาพธรรมชาติรอบตัว ซึ่งคืนนั้นตรงกับวันขึ้น 3 ค่ำเดือน 4 ปีระกา เงาของต้นไม้ไม่มีรูปลักษณะที่เหมือนสัตว์น่ากลัวเลย และที่สำคัญที่สุดคือมีต้นไม้ต้นหนึ่ง แปลกประหลาดมากเป็นเงารูปช้าง สามเศียรและมีเงาคล้ายๆ รูปท้าวพระยานั่งเศียรกลาง ท่านทำนายว่าเรื่องเรื่องที่ดีมากถ้าตั้งถิ่นฐาน บ้านเรือนที่นี้ จะอยู่ดีมีสุขและจะอุดมสมบูรณ์เจริญรุ่งเรืองดี ดังนั้นทั้งหมดจึงได้ยึดเอาที่แห่งนี้เป็นที่ตั้งหลัก ปักฐานจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งในขณะนั้นพ่อใหญ่สีและแม่ใหญ่ที่ อายุได้ 56 ปี น่าจะอยู่ในช่วงปีพ.ศ. 2392

สรุปผลการวิจัย

1. บรรพชนดั้งเดิมของชุมชนบ้านนาฝายในวันนี้ โยกย้ายถิ่นฐานมาจากชาวบ้าน บ้านหินตั้ง (ปัจจุบันอยู่ในตัวเมืองชัยภูมิ) และมาจากชาวบ้าน บ้านโนนปอปิด (ปัจจุบันคือบ้านหนองบัวเมืองเก่า)
2. หนีภัยสงครามของเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2373 มาหลบภัยที่ถ้ำภูพระ (พระเจ้าองค์ตื้อ)
3. เมื่อสถานการณ์สงครามเริ่มสงบลง ก็ปักหลักถิ่นฐานใหม่อยู่ริมห้วยลำปะทาว ทางฝั่งด้านทิศ ตะวันออก
4. เกิดโรคระบาด มีคนตายจำนวนมาก จึงย้ายถิ่นฐานอีกครั้ง มาอยู่ทางฝั่งตะวันตก ทางทิศเหนือของหนองตาอั้งจากลำห้วยบริเวณจากเขาสระหงส์ตลอดลำน้ำสู่อห้วยลำปะทาวจึงเป็นจุดเริ่มต้นของชุมชนบ้านนาฝายที่ตั้งหลักปักหลักฐานที่มั่นคงจนถึงทุกวันนี้

2. สภาพความเป็นอยู่ ปัญหาอุปสรรคของคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบล นาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ มีสภาพความเป็นอยู่แบบพอเพียง บางคนพักอาศัยอยู่กับครอบครัว บางคนอาศัยอยู่คนเดียวเพราะลูกหลานไปทำงานต่างจังหวัด ประชาชนบ้านนาฝายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ ทำนา ปลูกผักขาย บางคนเปิดร้านขายของชำ ผู้สูงอายุที่ว่างงานส่วนหนึ่งก็จะทำการจักสานเป็นงานอดิเรกในแต่วัน ปัญหาอุปสรรคของคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ส่วนมากจะมีปัญหาด้านสุขภาพและปัญหาหนี้สิน ปัญหาสุขภาพ ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดัน ปวดข้อปวดตา ปัญหาหนี้สิน ได้แก่ หนี้ ธกส. และหนี้นอกระบบ ส่วนปัญหาด้านอื่นๆได้แก่ ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ สินค้าอุปโภคบริโภคราคาแพง ร้านค้าไม่ได้เข้าร่วมสวัสดิการของรัฐทำให้ขายของยาก

3.แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิให้ดีขึ้นได้แก่การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพในการประกอบอาชีพและการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพเช่น การอบรมการทำขนมขาย การทำเครื่องจักรสาน การเพาะเห็ด การตรวจสุขภาพประจำปี การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในการบริการประชาชนบ้านนาฝาย การสนับสนุนส่งเสริมชุมชนดูแลผู้สูงอายุโดยมีชุมชนเป็นฐานรวมถึงการดูแลกันเองของชุมชนโดยการมีส่วนร่วม และนอกจากนี้ยังอยากให้ติดกล้องวงจรปิดเพราะบางครั้งวัยรุ่นมั่วสุมเสพยาเสพติดและลักขโมยไก่ของชาวบ้าน

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดเห็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนและผู้สูงอายุดังนี้

- 1.อยากให้มีหน่วยงานหลักในการดูแลสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของประชาชนและผู้สูงอายุ ในด้านการให้บริการด้านสุขภาพในชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
- 2.ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างรายได้แก่ประชาชนที่ว่างงานและผู้สูงอายุที่ยังสามารถทำงานได้

เอกสารอ้างอิง

วิพรรณ ประจวบเหมาะ, โครงสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่

(พ.ศ. 2545 -2564) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 53 ฉบับที่ 9, 8 มีนาคม 2553

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร :รายงานข้อมูลผู้สูงอายุประเทศไทย, 2557

แสงเดือน มุสิกธรรมณี”, ความต้องการด้านกิจกรรมของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ”,

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขา

การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2545

World Health Organization, **The World Health Report Bridging the gaps**, 1995.